

Vlaanderen
is ruimte

Beleidsvaluatie Ruimte Vlaanderen

Vlaams Evaluatieplatform – 17 december 2015

DEPARTEMENT
RUIMTE VLAANDEREN

Inhoud

1. Introductie RO
2. Evaluatiepraktijk
3. Indicatoren
4. Organisatie en capaciteit van beleidsevaluatie
5. Evaluatiebeleid
6. SWOT

Vlaanderen
is ruimte

Introductie Ruimtelijke Ordening

DEPARTEMENT
RUIMTE VLAANDEREN

Ruimte

RUIMTELIJKE PLANNING

- ▶ “zoeken naar best wederkerige aanpassing van ruimte en samenleving, en dit ter wille van samenleving” (Vermeersch, 1994)

RUIMTELIJK BELEID

- ▶ “tot stand brengen van deze best wederkerige aanpassing” = “handelen van overheid omtrent onze nederzettingspatronen door het opmaken van plannen, opstellen van voorschriften, nemen van maatregelen, uitvoeren van werken, ...” (Vermeersch, 1989 en 1994)

Ruimte

RUIMTELIJKE GEBIEDSONTWIKKELING

- ▶ “Ik zet versterkt in op geïntegreerde gebiedsontwikkeling. Dit betekent participatief ontwikkelen van een gedeelde ruimtelijke ontwikkelingsvisie ten aanzien van een gebied, om van daaruit een aanzet te geven voor een operationeel werkprogramma met concrete beleidslijnen, acties en middelen en een projectmatige realisatie. Deze participatieve aanpak hanteert mijn administratie bij tal van processen en ten aanzien van de sectoraanspraken op de ruimte. Ik zorg voor een goede afstemming tussen de maatschappelijke vragen zowel in de open ruimte als in de stedelijke context.” (beleidsbrief omgeving 2016)

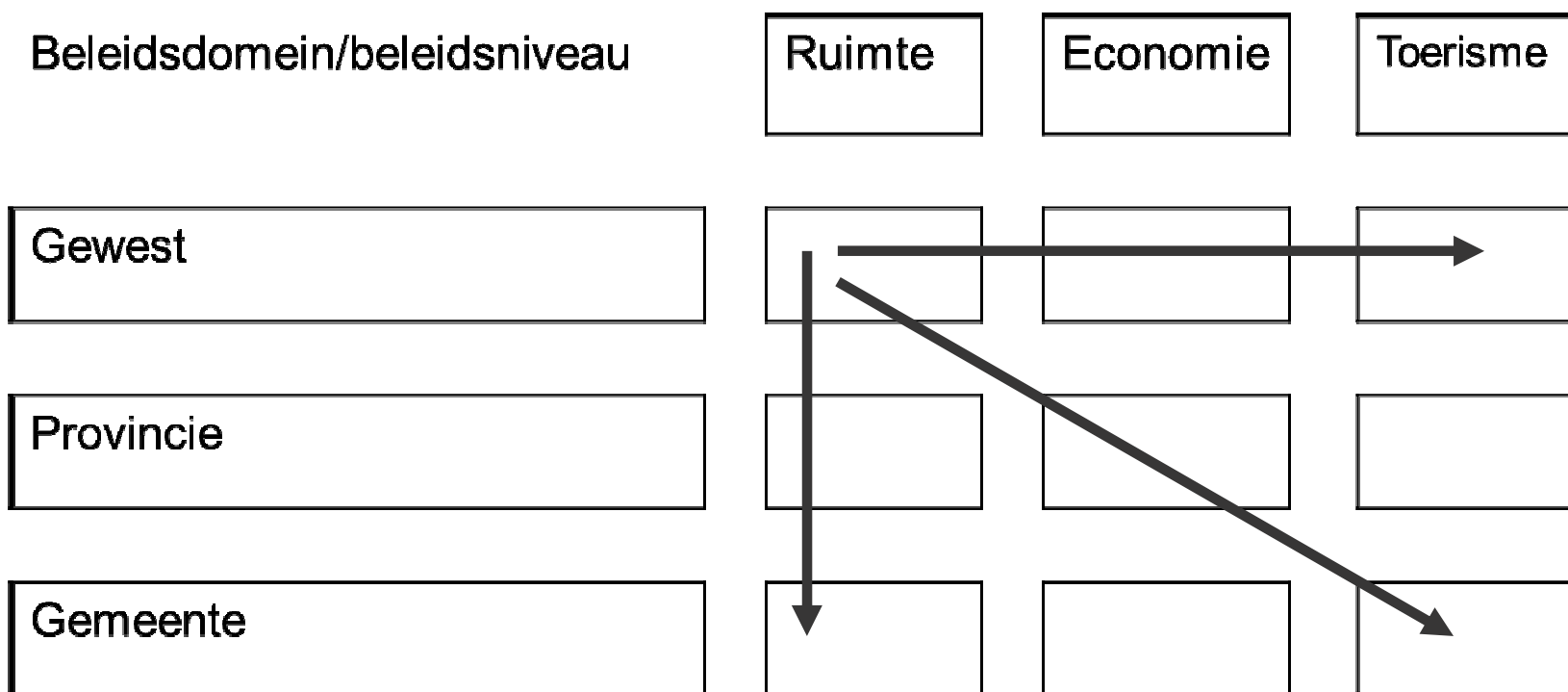
Ruimte

- ▶ Maatschappelijke positie ruimtelijke ordening
 - van planning naar realisatie, actiegerichte stedenbouw, ontwikkelingsbeleid, van gedeelde visie tot gedeelde actie!
 - Mix van effectieve instrumenten
 - Projectmatige en gebiedsgerichte aanpak
 - Oplossingen op maat

gewijzigde maatschappelijke organisatie

- ruimtelijke governance
 - Beleidsdomeinen en actoren werken samen aan geïntegreerd en evenwichtig programma

Ruimte

Vlaanderen
is ruimte

Evaluatiepraktijk

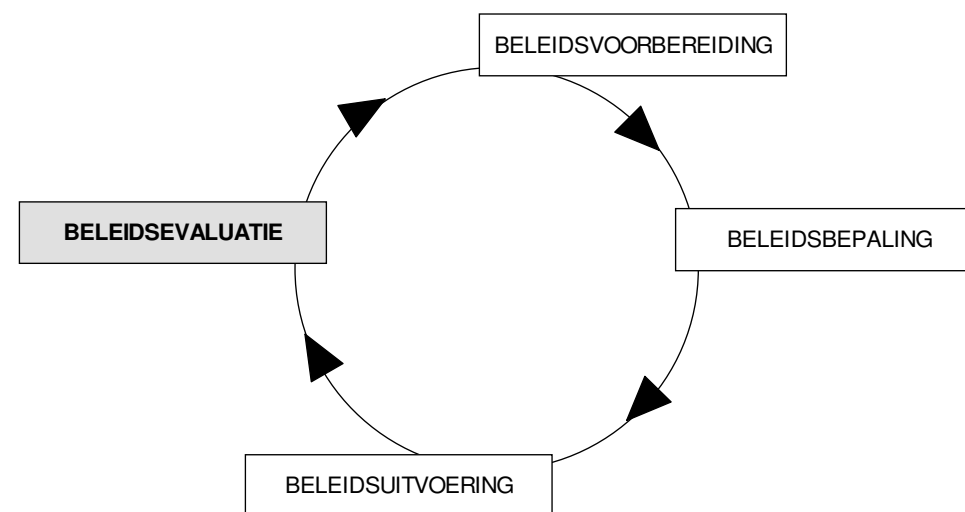
DEPARTEMENT
RUIMTE VLAANDEREN

Evaluatie Ruimte Vlaanderen

EVALUATIE – STEUNPUNT RUIMTE

➤ Klassieke benadering: laatste fase in de cyclus

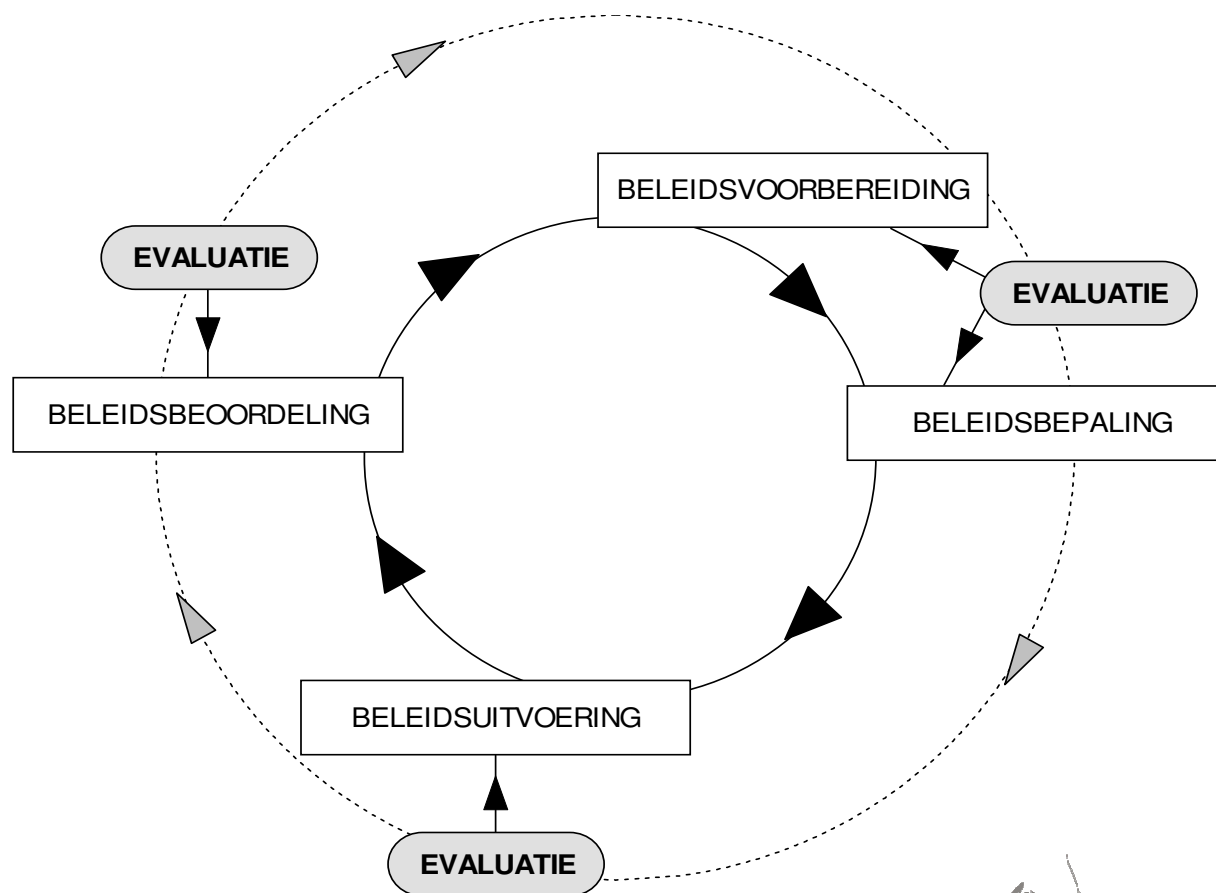
- Agendavorming
- Beleidsbepaling
- Beleidsuitvoering
- **Beleidsevaluatie**

Evaluatie Ruimte Vlaanderen

EVALUATIE – STEUNPUNT RUIJITE

Alternatieve benadering: evaluatie doorheen de cyclus

Evaluatie Ruimte Vlaanderen

EVALUATIE – STEUNPUNT RUIMTE

EVALUATIEINSTRUMENTEN

- ▶ PlanMER en bijhorende watertoets, erfgoedtoets, passende beoordeling, ...
- ▶ RIA (Regelgevingsimpactanalyse)

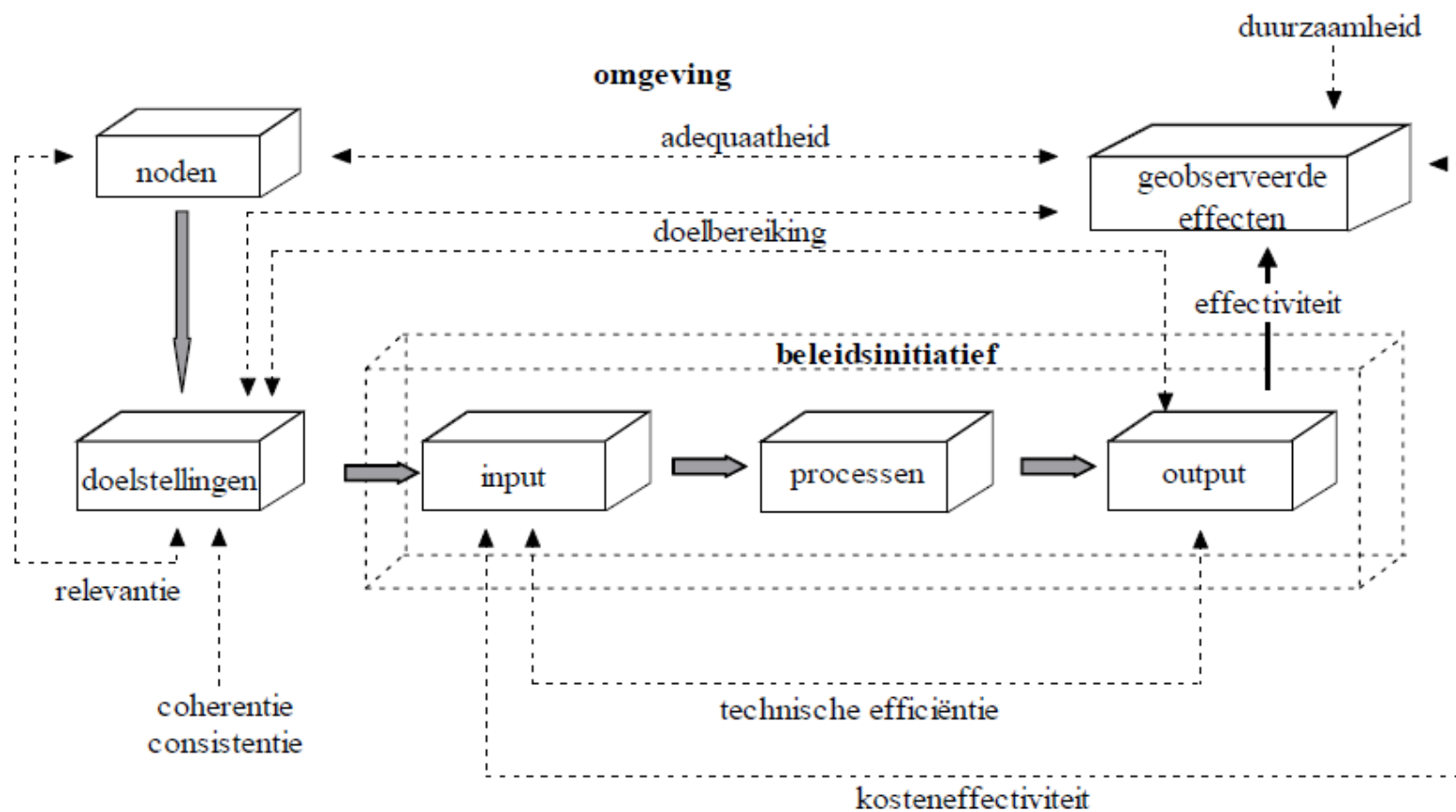
POLITIEKE BESLISSINGEN NA EVALUATIE

EVALUATIESTUDIES

Politieke beslissingen na evaluatie

- ▶ Evaluatie en optimalisatie 'afbakening van de gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur' (AGNAS) -VR
- ▶ Brochure ENA - VR over verder aanpak en lopende acties in het uitvoeringsprogramma voor het ENA
- ▶ Allemaal Ontvoogd. Actieplan 2015-VR
- ▶ Voortgangsrapportage militaire domeinen-VR

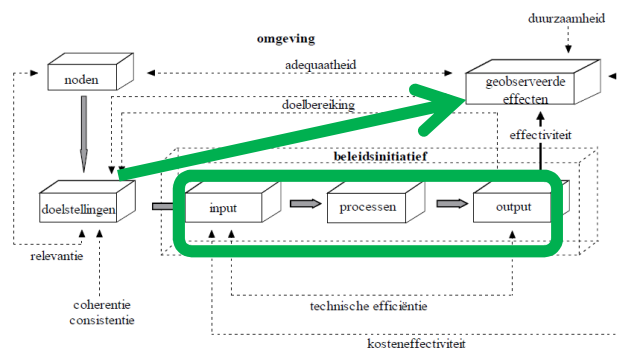
Evaluatiestudies

Evaluatiestudies

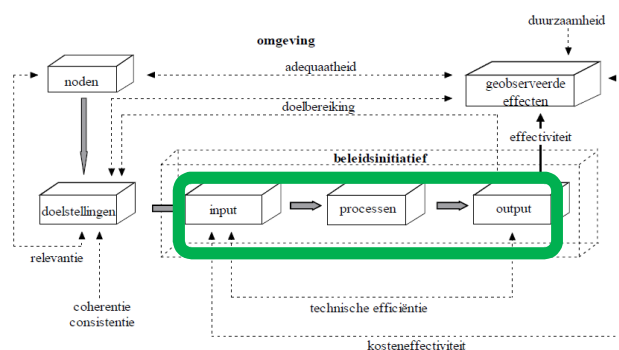
► Evaluerend onderzoek naar de effectiviteit van de uitvoering van het ruimtelijk beleid in Vlaanderen (RSV)

- Onderzoeksvragen:
 - trendbreuken RSV gerealiseerd?
 - Inzet instrumentarium?
 - Doorwerking in andere beleidsplannen (van andere beleidsniveaus)?
 - Hoe maatschappelijk draagvlak optimaliseren?
- Kwantitatieve analyse van trends
- Literatuuronderzoek, focusgroepen, interviews

Evaluatiestudies

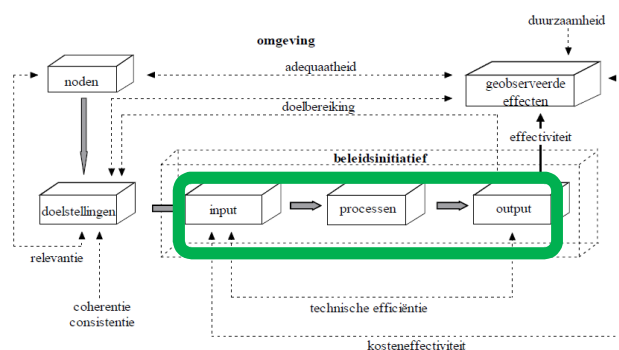
- ▶ Onderzoek naar een instrumentarium voor strategisch en realisatiegericht ruimtelijk beleid in Vlaanderen
 - Onderzoeksvraag:
 - rol van de overheid en de positie van het ruimtelijk beleid?
 - keten van visie tot realisatie en de rol van de verschillende actoren, de nood aan inspraak?
 - instrumenten(mix)?
 - rol, vorm , proces en inhoud van een nieuw ruimtelijk beleidsplan?
 - Panelgesprekken, Delphimethode

Evaluatiestudies

► Operationele analyse en samenvatting van de arresten van de Raad van State over RUPs

- onderzoeksvraag:
wat leren we uit arresten van RSV over
gewestelijke/provinciale/gemeentelijke RUPs?
- DOEL = robuustere RUPs
- tekstanalyse

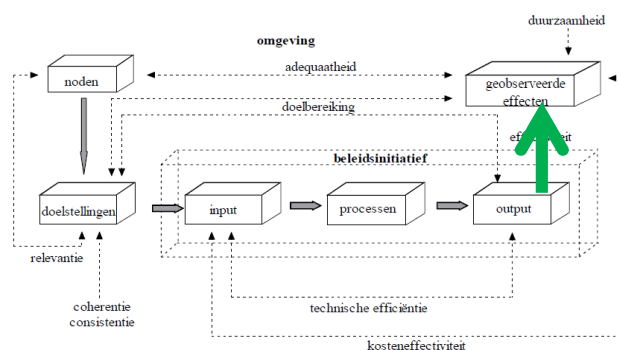

Evaluatiestudies

- ▶ Evaluatie van de drukfactoren in agrarische gebieden en opstellen van een ruimtelijk afwegingskader voor niet-agrarische transformaties

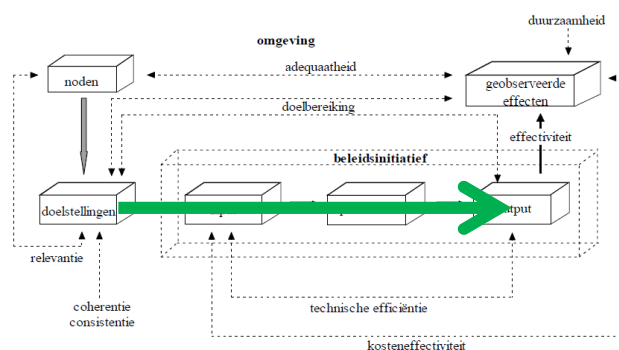
→ Onderzoeksvragen:
impact van niet-agrarische transformaties?
Rol van het ruimtelijk beleid?
Suggesties voor ruimtelijk afwegingskader?

Evaluatie van regelgeving en instrumentarium
expertenpanel

Evaluatiestudies

- ▶ Evaluatie van de uitvoering van het Handhavingsplan Ruimtelijke ordening over de eerste drie werkingsjaren
 - onderzoeksvraag:
Heeft het handhavingsplan RO 2010 de vooropgestelde doelen bereikt?
 - maatschappelijk draagvlak
 - beter naleven rechtsregels
 - Handhavingsmonitor, online bevraging, workshops, interviews, expertenpanels

Vlaanderen
is ruimte

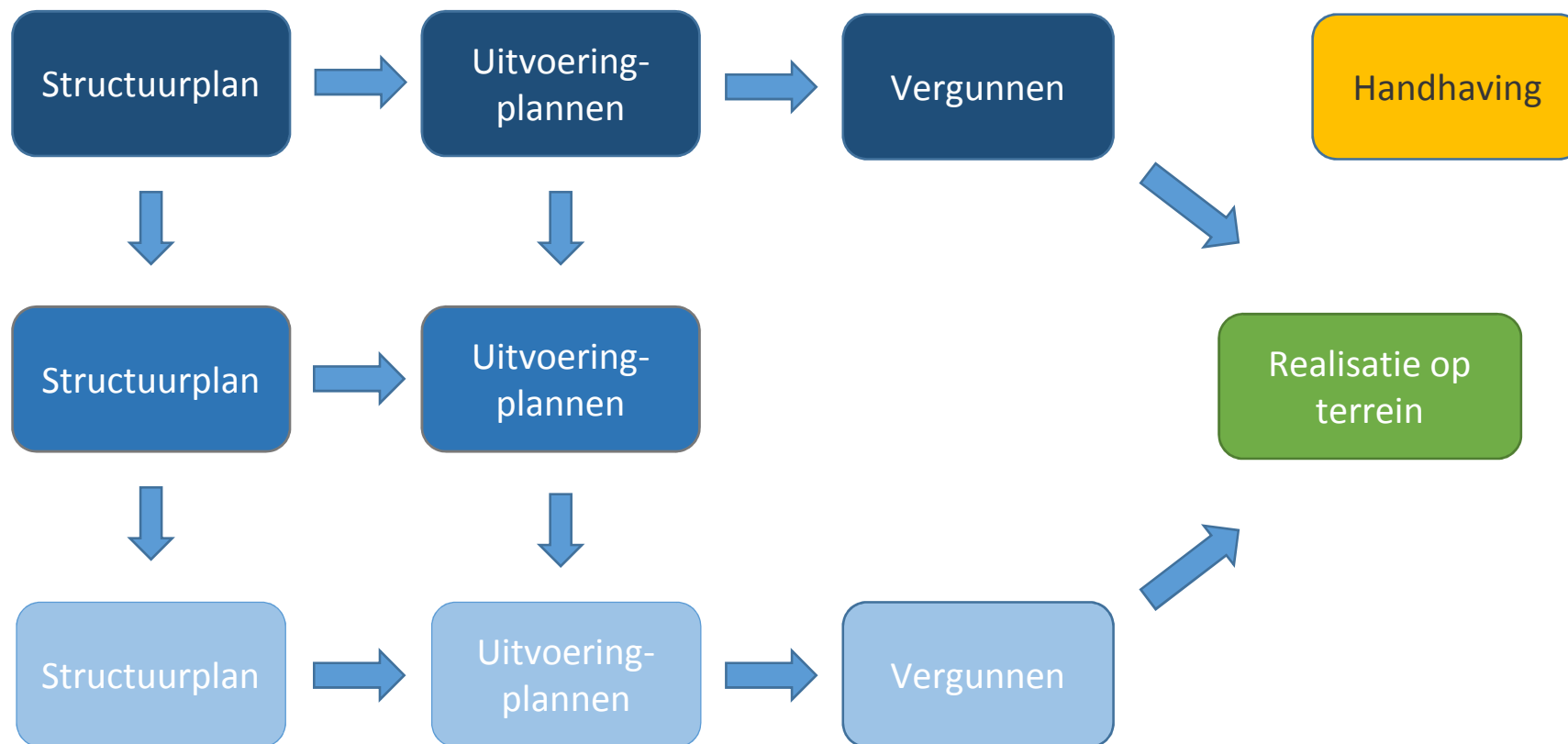
Indicatoren

DEPARTEMENT
RUIMTE VLAANDEREN

Indicatoren

1. Databronnen
2. Dataverzameling
3. Rapportage
4. Selectie
5. Beleidstheorie
6. Conclusie

Indicatoren – Databronnen

Indicatoren – Databronnen

- ▶ Decretaal vastgelegd
 - VCRO
 - Decreet Leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten

- ▶ Databronnen
 - Vergunningenregisters
 - Plannenregisters
 - Inventar (cf. leegstaande bedrijfsruimten)
 - Register Onbebouwde Percelen
 - Intern dossieropvolgsysteem (Bredero, niet decretaal)

- ▶ Per jaar, per gemeente

Indicatoren – Dataverzameling

- ▶ Incentives voor dataverzameling voor lokale besturen
 - Decretaal vastgelegd
 - Subsidie voor opmaak registers (eenmalig)
 - Ontvoogding: mogelijkheid tot eigen beleid voeren
- ▶ Kwaliteitscontrole
 - Technische richtlijn
 - Software
 - × Bv. verplichte velden, datumcontrole, ...

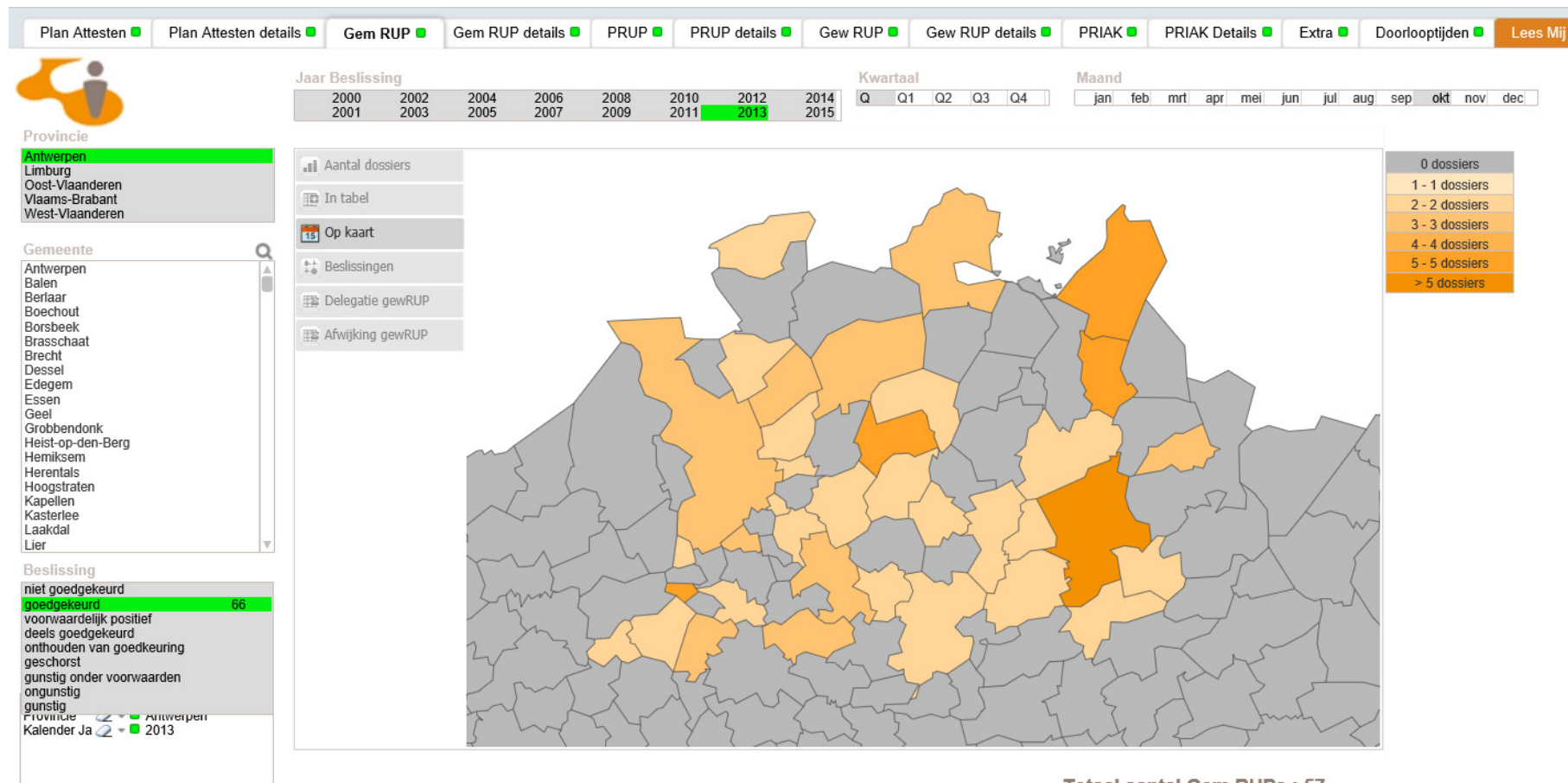
Indicatoren – Rapportagekanalen

- ▶ Extern:
 - VRIND (cf. ruimteboekhouding)
 - Parlementaire vragen (ad hoc)

- ▶ Qlikview (intern)

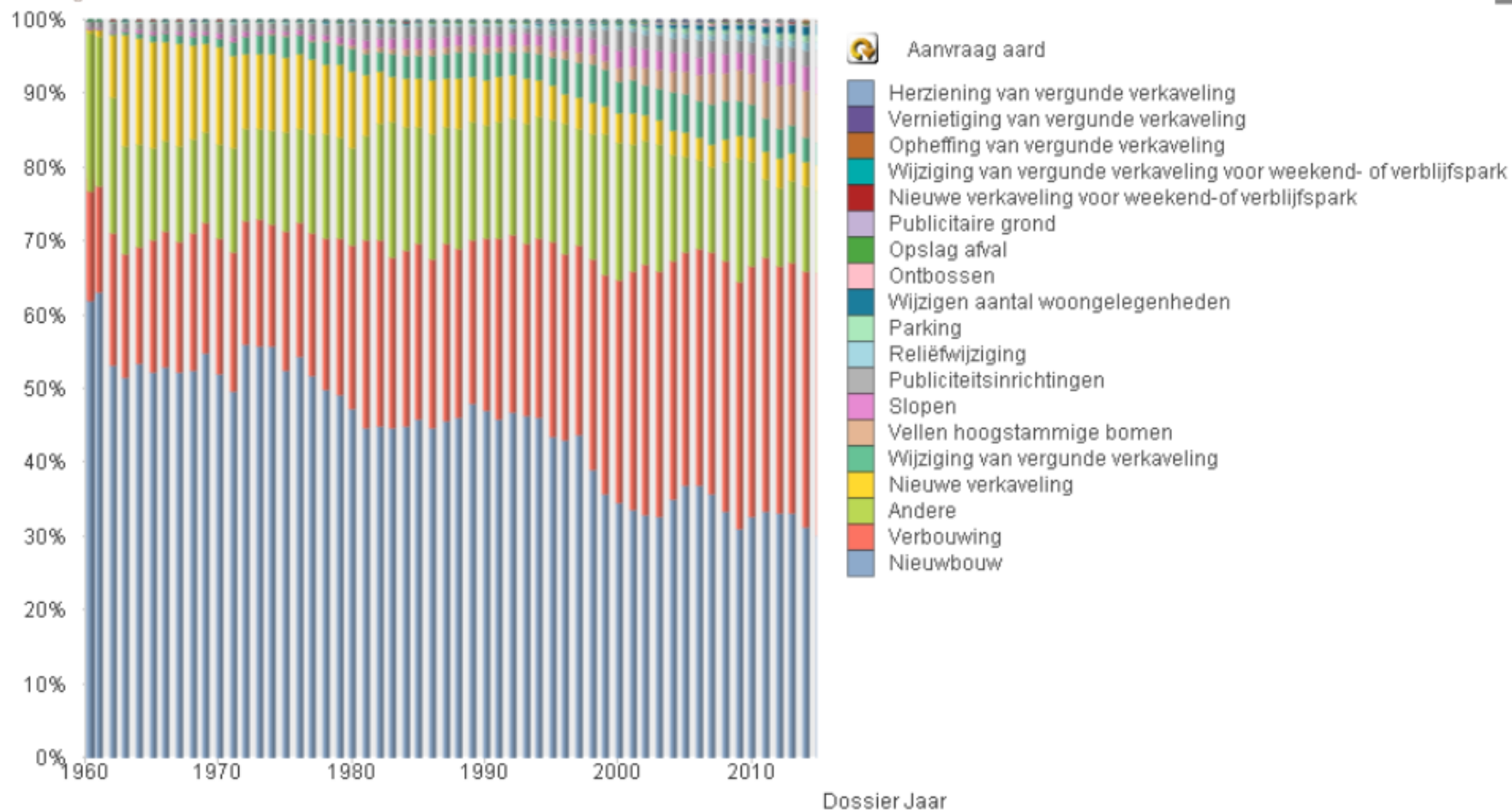
- ▶ Nieuwe:
 - Ruimtelijke staat van Vlaanderen (BRV)
 - Bestuurskrachtmonitor
 - Ruimte Monitor
 - Geografische Data-Infrastructuur

Indicatoren – Rapportage

Indicatoren – Rapportage

Percentage Dossiers

Indicatoren – Rapportage

Ontvoogdingsjaar

2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016

Provincie

Antwerpen
Limburg
Oost-Vlaanderen
Vlaams-Brabant
West-Vlaanderen

Gemeente

Aalst
Aalter
Aarschot
Aartselaar
Affligem
Alken
Alveringem
Antwerpen
Anzegem
Ardoois
Arendonk
As
Asse
Assenede
Avelgem
Baarle-Hertog
Balen
Beernem
Beerse
Beersel
Begijnendijk
Bekkevoort
Beringen
Berlaar
Berlare
Bertem
Bever

Huidige Selecties

Ontvoogd ?

Ja
Nee

Stedenbouwkundig
ambtenaar ?

Ja
Nee

Plannenregister ?

Ja
Nee

Vergunningenregister ?

Ja
Nee

Structuurplan ?

Ja
Nee

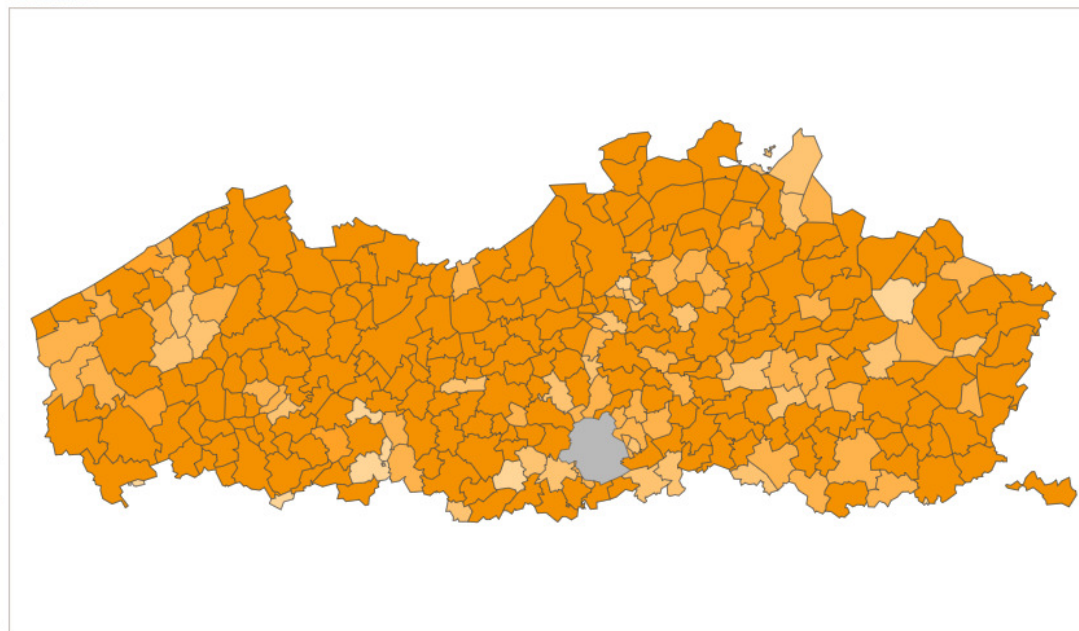
ROP ?

Ja
Nee

Aantal voorwaarden

0
1
2
3
4
5
6

Overzicht

Totaal aantal gemeenten in huidige selectie = 308

Totaal aantal ontvoogde gemeenten = 222

Totaal aantal inwoners : 6240741

% inwoners tov totaal aantal: 100,0 %

Indicatoren – Rapportage

Overzicht van de evolutie van de ruimteboekhouding van het RSV, gebaseerd op volledig afgeronde planningsprocessen, in ha

Bestemmingscategorie	Streefcijfers RSV	Totaal op 1/1/1994	totaal op 1/1/2015	1/1/1994-1/1/2015	Saldo doelstelling
Wonen	227 500	227 500	227 600	100	n.v.t.
Recreatie	21 000	18 300	20 500	2 200	81%
Reservaat en Natuur	150 000	111 100	127 100	16 000	41%
Overig groen	34 000	35 300	34 100	-1 200	n.v.t.
Bosbouw	53 000	42 300	45 400	3 100	29%
Landbouw	750 000	807 600	786 200	-21 400	37%
Industrie - buiten poorten	66 000	39 100	45 300	6 200	64%
- binnen poorten		17 200	17 300	100	
Overige bestemmingen	58 000	60 200	56 100	-4 100	n.v.t.
Totaal		1 358 600	1 359 600	1 000	n.v.t.

* afronding tot op honderdtallen om de foutmarge t.g.v. schaal- en nauwkeurighedsverschillen op te vangen

Indicatoren – Selectie

- ▶ Vroeger: sturing door parlementaire vragen
 - Bv. windturbines
 - Incentive om data te structureren

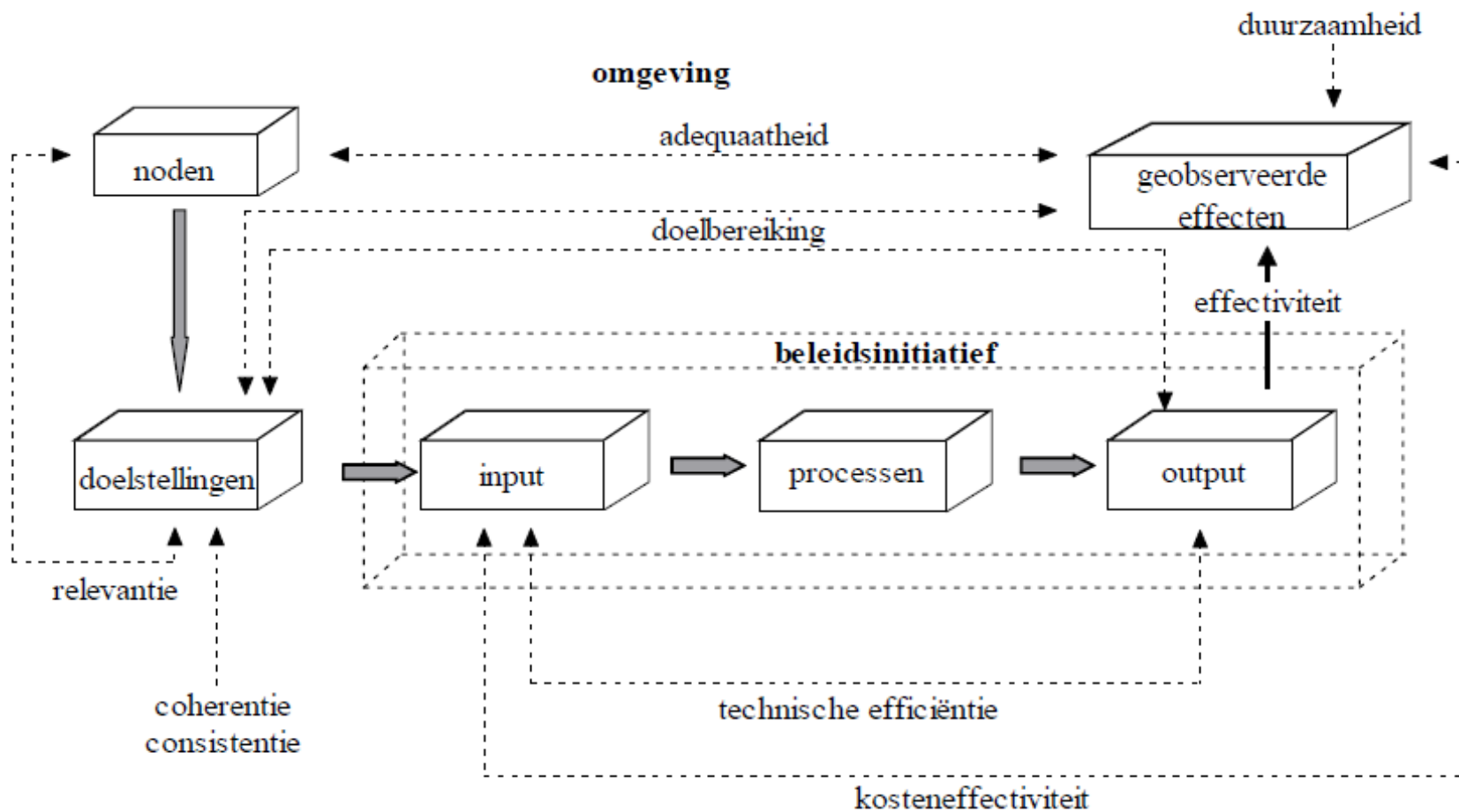
- ▶ I.f.v. strategische doelstellingen:
 - RSV
 - × ruimteboekhouding
 - BRV
 - × Ruimte monitor

- ▶ VRIND

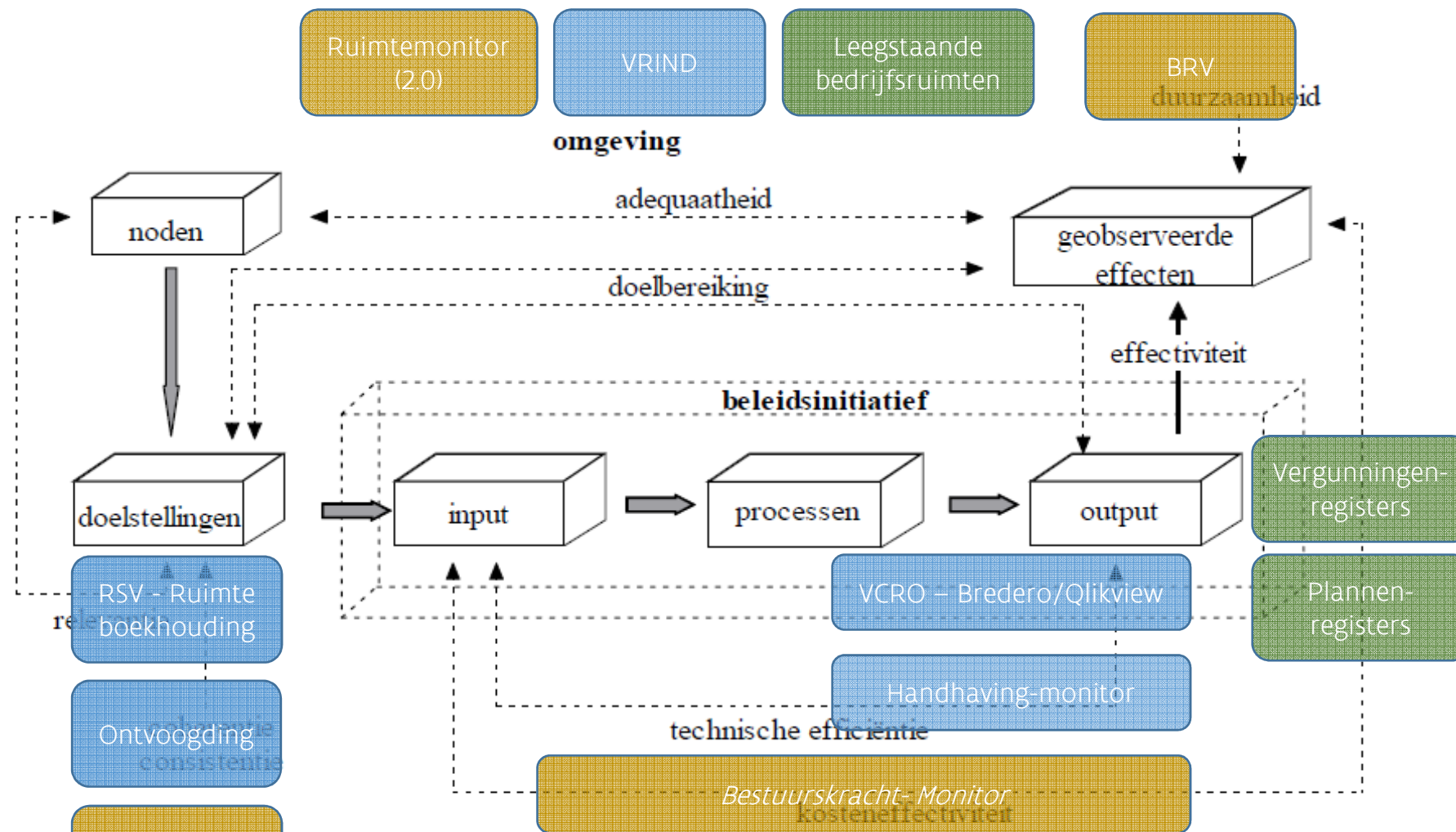
Indicatoren – Selectie

- ▶ Niet in functie van de opmaak van een evaluatieplan
- ▶ Beperking scope evaluatie
 - Bv; Evaluatie RSV
 - × Focus organisatie en doorwerking beleid
 - × Geen impact of effect ruimtelijke veranderingen op het terrein (bv. woondichtheden)

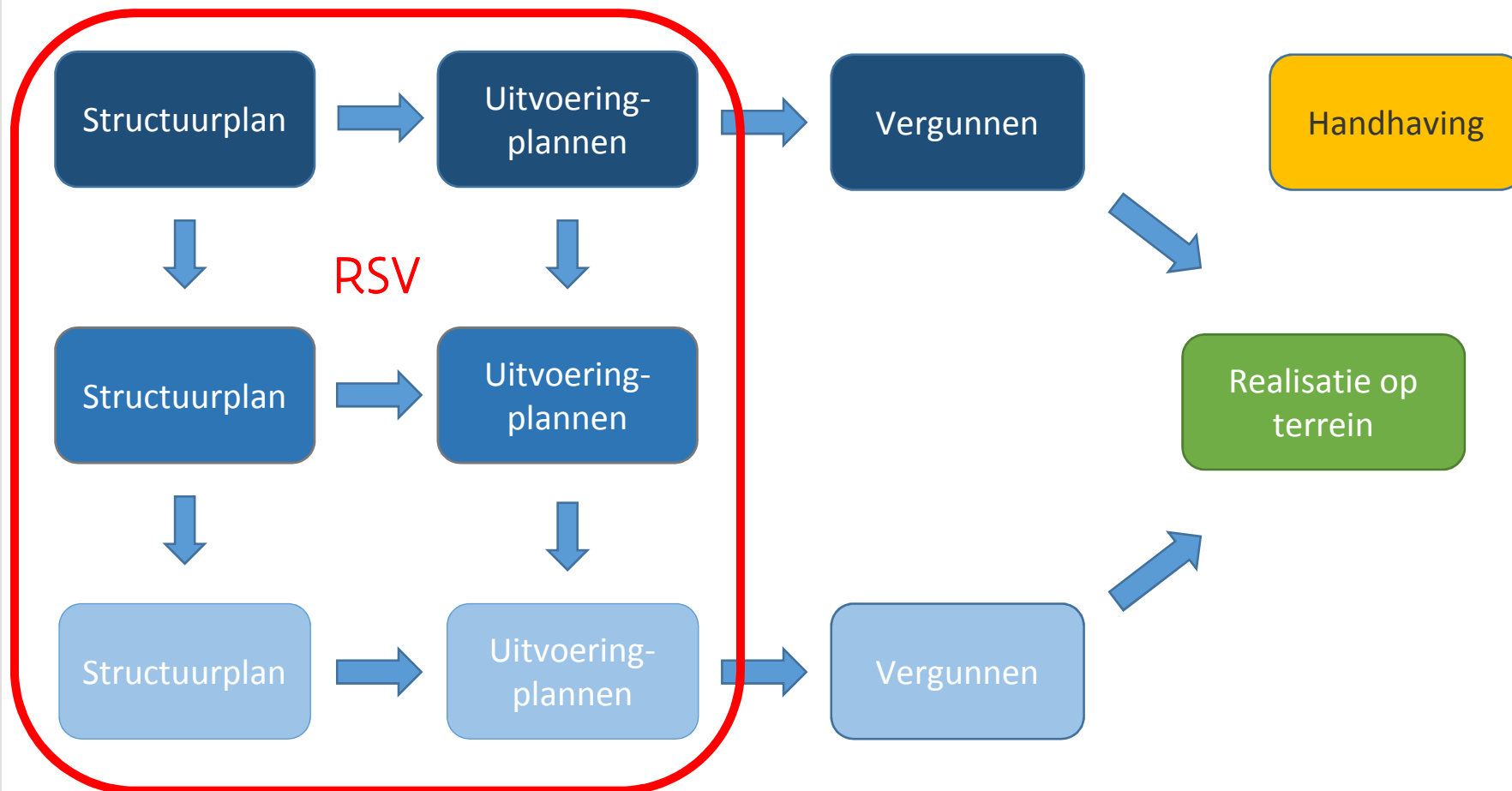
Indicatoren – Beleidstheorie

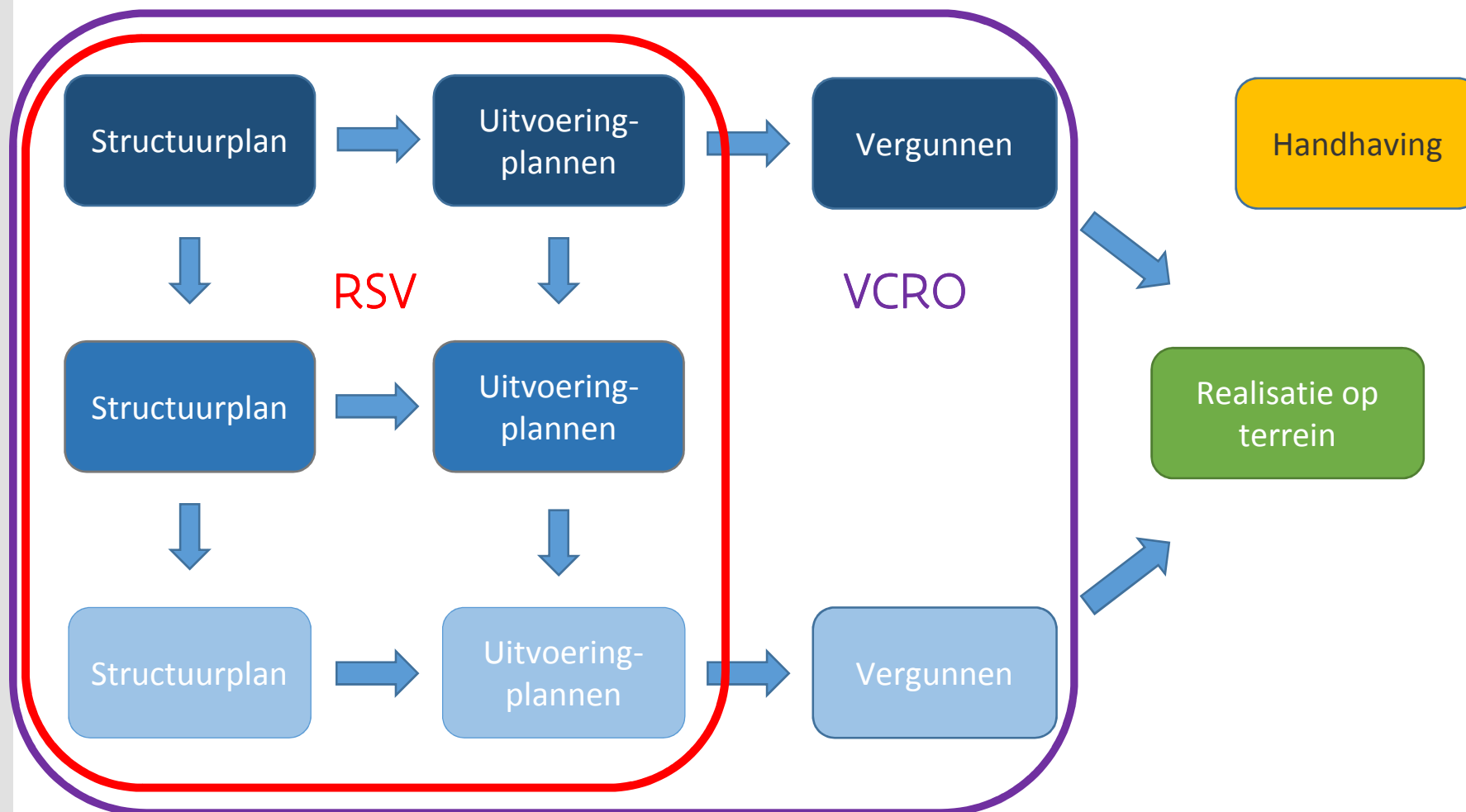
Indicatoren – Beleidstheorie

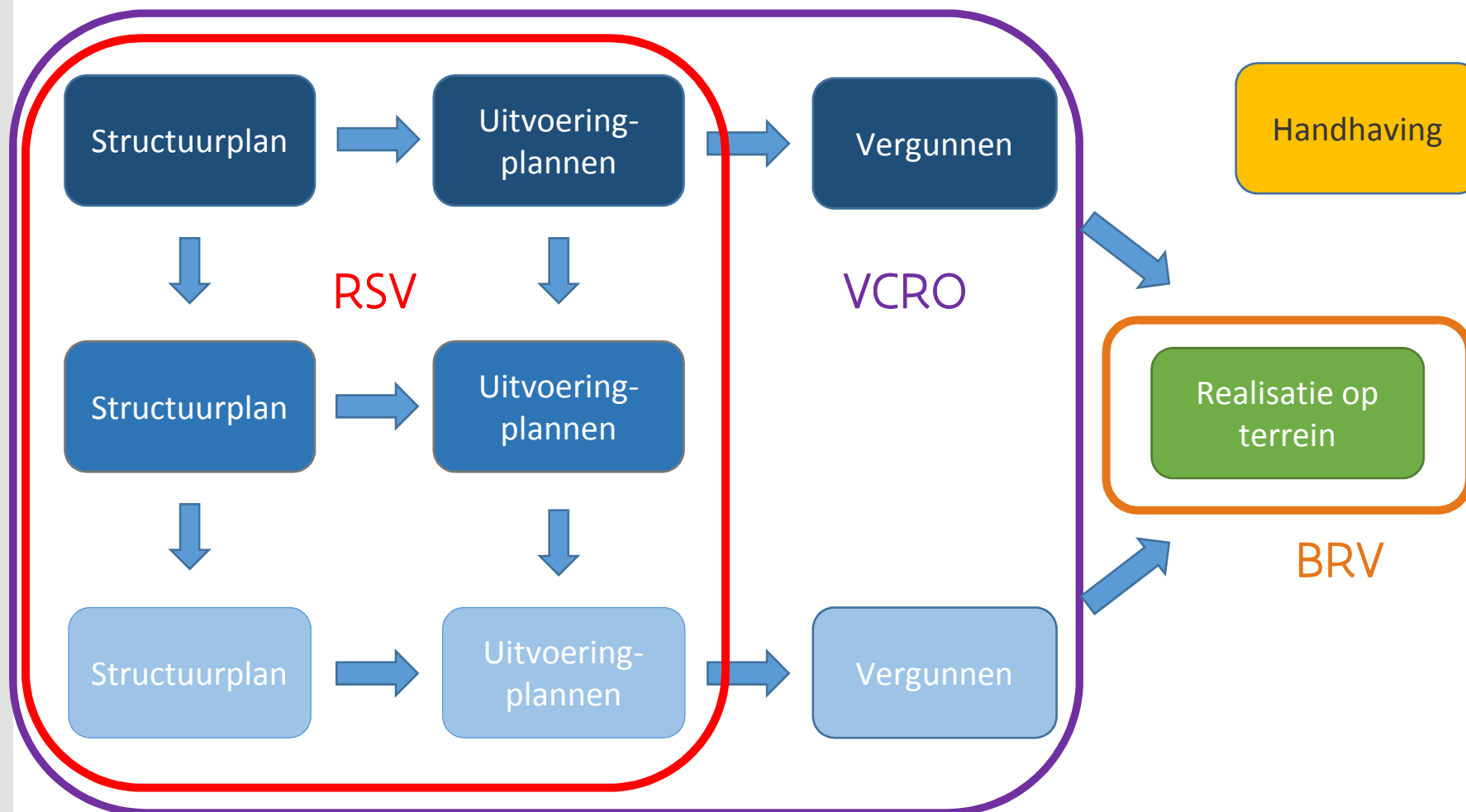
Indicatoren – Beleidstheorie

Indicatoren – Beleidstheorie

Indicatoren – Beleidstheorie

Indicatoren – Conclusies

- ▶ Monitoringcultuur
 - Decretale basis
 - Veel databronnen en indicatoren
- ▶ Hoge complexiteit van dataverzameling
- ▶ Focus op proces, output en doelstellingen, niet op effecten/impact
- ▶ Selectie i.f.v. rapportage en niet proactief i.f.v. evaluatie

Vlaanderen
is ruimte

Organisatie en capaciteit

DEPARTEMENT
RUIMTE VLAANDEREN

Organisatie en capaciteit

1. Organisatiestructuur
2. Organisatiecapaciteit
3. Transitie omgeving
4. Conclusie

Organisatiestructuur

▶ Beleidsmatige intentie

→ BVR Organisatie Vlaamse administratie (03/06/2005)

- × *“De evaluatie op macroniveau van de beleidsuitvoering (ingezette instrumenten, effecten, enz.) met het oog op eventuele bijsturing van het beleid of bijsturing van de aansturing van agentschappen”*

→ Mission statement (2012)

- × *“Ons verhaal is onderbouwd en ‘evidence-based’: het steunt op onderzoek, monitoring en evaluatie”*
- × *“We produceren en communiceren beleidsrelevante informatie over maatschappelijke tendensen, de impact en effecten van het ruimtelijke omgevingsbeleid”*

Organisatiestructuur (1)

► Praktijk

- Transitie naar Ruimte Vlaanderen
- × Proeftuin evaluatie (2011)

Positioning paper
Beleidsvaluatie Ruimtelijke Ordening
op Vlaams niveau

Organisatiestructuur (2)

▶ Praktijk

- Evaluatie als specifieke taak van een afdeling
- × Evaluatiefunctie echter beperkt

- × Vroeger stafdienst SG, nu afdeling

Organisatiestructuur (3)

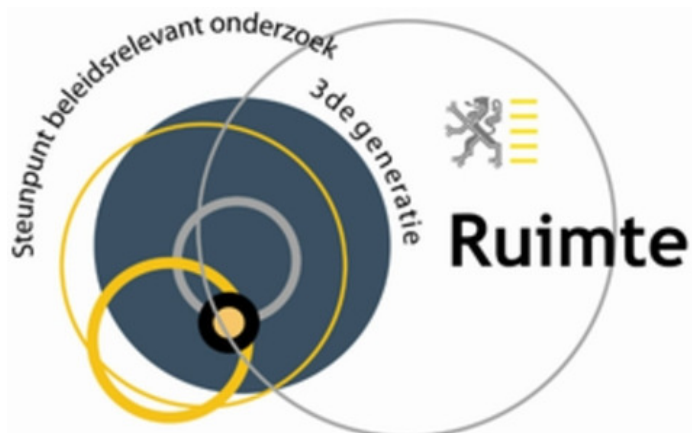
▶ Praktijk

- Uitgebouwde monitoring- en onderzoekscellen
 - × Agendavorming
 - × Kennis en ervaring methodologie

Organisatiestructuur (4)

► Praktijk

- Steunpunt Ruimte Vlaanderen
 - × WP4 – monitoring en evaluatie

Capaciteit

► Beheermatige vertaling Ondernemingsplannen

→ 2013	1,00 (+1)	VTE
→ 2014	2,00 (+1)	VTE
→ 2015	1,50	VTE
→ 2016	<i>1,00</i>	VTE

Transitie

- ▶ Beleidsbrief Omgeving 2015-2016

- Nieuw beleidsdomein Omgeving (OD69)

- × Integratie instrumentarium

- Omgevingsvergunning

- Plan-MER integratie

- × Omgevingsdepartement (??)

Organisatie en capaciteit - conclusies

- ▶ Intentie versus praktijk (cf. doctoraat V. Pattyn)
- ▶ Basiselementen voor beleidsevaluatie zijn aanwezig
 - Cel monitoring
 - Cel onderzoek
 - Steunpunt
- ▶ MAAR: Expliciete inzet en aansturing op evaluatie is beperkt

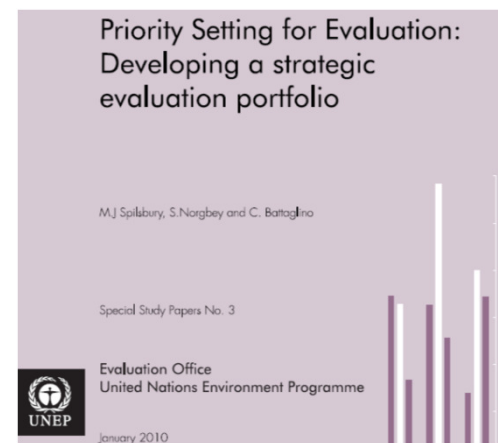
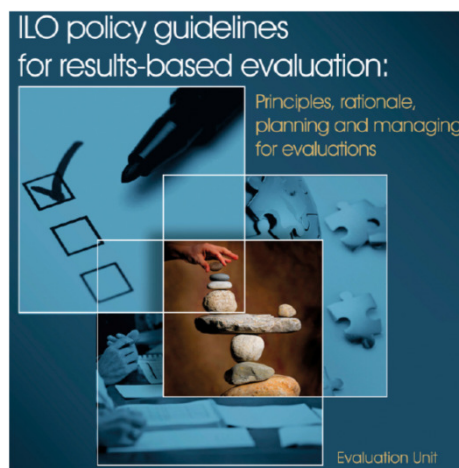
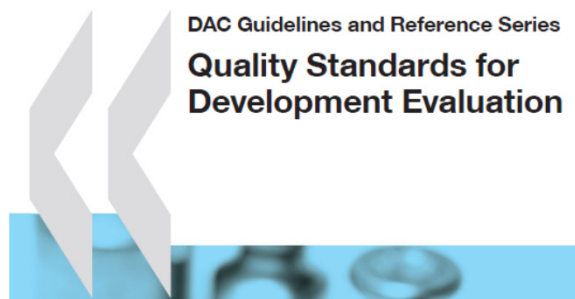
Vlaanderen
is ruimte

Evaluatiebeleid

DEPARTEMENT
RUIJITE VLAANDEREN

Evaluatiebeleid

- ▶ Heeft Ruimte Vlaanderen een evaluatiebeleid?

Evaluatiebeleid

Wat is een evaluatiebeleid?

- ▶ Geeft *structuur* aan de uitvoering van evaluatie binnen de werking van een organisatie (South Research, 2012)
 - Duidelijkheid en transparantie naar interne en externe actoren
 - Zicht op middelen
 - Draagvlak creëren voor evaluatie en evaluatiebeleid
 - Coherentie van het beheer van evaluaties en evaluatiepraktijk
 - Gebruik van resultaten verhogen
 - Leren over uitvoeren en gebruiken van evaluatie

Evaluatiebeleid

Wat is een evaluatiebeleid?

- ▶ Geeft *structuur* aan de uitvoering van evaluatie binnen de werking van een organisatie (South Research, 2012)
 - Duidelijkheid en transparantie naar interne en externe actoren
 - Zicht op middelen voor evaluatie
 - Draagvlak creëren voor evaluatie en evaluatiebeleid
 - Coherentie van het beheer van evaluaties en evaluatiepraktijk
 - Gebruik van resultaten verhogen
 - Leren over uitvoeren en gebruiken van evaluatie

Vlaanderen

is ruimte

SWOT

DEPARTEMENT
RUIJTE VLAANDEREN

Sterkten

- ▶ Capaciteit en structuur:
 - Monitoring
 - × Databronnen en indicatoren
 - Onderzoek
 - × Methodologische kennis en ervaring
 - Intentie tot evaluatie

Zwakten

- ▶ Geen evaluatiebeleid
 - Geen programmatie
 - Beperkte tot geen afstemming tussen monitoring en evaluatie
 - Beperkte (aantoonbare) doorwerking
- ▶ Beperkte capaciteit (VTE)
- ▶ Beperkte evaluatiecultuur

Bedreigingen

- ▶ Andere manieren voor dataverzameling
 - Beleidsmatige evolutie:
 - × Afhankelijkheid van andere actoren
 - × Focus op realisatie
- ▶ Transitie Omgeving (?)

Opportunities

- ▶ Transitie naar Omgevingsadministratie (?)
- ▶ Veel beleidsmatige vernieuwingen
 - Uitvoeren nulmetingen
 - Opmaken en koppelen van evaluatie- en monitoringplannen
 - Integreren van evaluatie in de cyclus van een beleidsplan of decreet
- ▶ Erkenning nood aan samenwerking tussen entiteiten

Vlaanderen
is ruimte

Bedankt voor uw
aandacht!

DEPARTEMENT
RUIMTE VLAANDEREN